



CITIZEN SCIENCE: NATIONALE MUSSENTELDAG 2017

Het mussentelweekend 2017 ligt alweer een tijdje achter ons. Ondertussen zijn we druk bezig met een nieuw project waarbij we nestkasten op-hangen in nog optimale populaties (> 10 huismuskoppels) in de steden Sint-Niklaas en Dendermonde. Op die manier willen we die populaties versterken en uitbreiden. We hopen dan dat jonge mussen door het aanbrengen van groene stapstenen zich verspreiden naar kleine populaties in de omgeving en die dus ook versterken. Door de mussen te ringen en meten zullen we ze in detail opvolgen.

Nu nog even terugblikken op het mussentelweekend 2017. Na enkele weken viel het al direct op dat er opvallend **minder tellingen** binnen kwamen (Fig. 1)

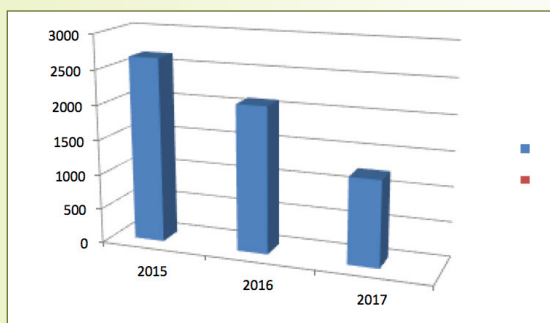


Fig.1: Telsinspanningen over verschillende jaren

en dat is natuurlijk spijtig. We vragen ons dus af of de oproep van Vogelbescherming Vlaanderen die provincies minder bereikt? In het kader van dit lange termijn onderzoek is het belangrijk dat telpunten regelmatig herhaald worden om eventuele veranderingen te kunnen opvolgen. Wanneer een telpunt een keer ingegeven wordt kunnen wij er niet van uitgaan dat dit telpunt over de volgende vijf jaar bvb nog steeds hetzelfde is.

Kijken we naar de verschillende Vlaamse provincies dan zien we nog altijd dat de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen, de grootste telinspanningen leveren; voor de drie andere provincies is dit opvallend geringer (Fig.2). In de loop der jaren, nu reeds 15 jaar, is veel moeite gedaan om het belang van nultellingen (plaatsen waar geen of vroeger wel en nu geen mussen meer zitten) door te geven. Zulke nul-

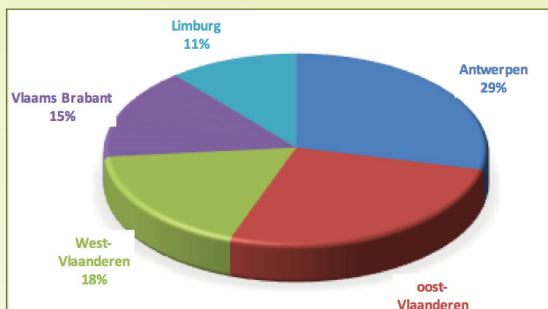


Fig.2: Telinspanningen over de verschillende provincies in 2017

tellingen kunnen in principe erg nuttig zijn om te begrijpen waarom mussen op een bepaalde plek afwezig zijn. Toch werden deze tellingen, bij de verwerking van de eerste 10 jaar (De Laet et al 2013) weggelaten omdat deelnemers, vooral tijdens de eerste 5 jaar dat de mussenteldag georganiseerd werd (2002 - 2007), amper nultellingen doorgaven (<10%). Voor 2017 zien we dat het percentage nultellingen vooral in de provincies Antwerpen en Oost-vlaanderen opvallend hoger was (Fig3).

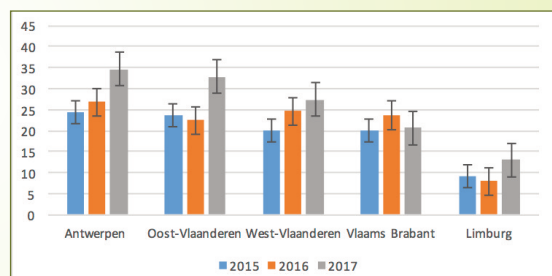


Fig.3: percentage nultellingen over verschillende jaren in de verschillende provincies

Enmalige tellingen vormen momentopnames die minder bruikbaar zijn om gedetailleerde trends over de tijd na te gaan. Het groepsgedrag speelt bij de huismus een fundamentele rol in het voortbestaan van de groep. Daarom vragen we dus steeds om het aantal waargenomen huismussmannen te plaatsen in een van de opgegeven groepen. We zien dat vooral in de provincies OVI, WVW en Antwerpen kleine groepjes huismussen (1-5) waargenomen worden. In de provincies Vlaams Brabant en Limburg worden nog even frequent grotere groepen (6-10) huismussen waargenomen. Grote groepen van meer dan 30 huismussen werden vooral waargenomen in Vlaams Brabant (Fig 4). Dat is volledig anders in de ons omringende landen zoals Frankrijk. Deze zomer fietsten we van Leuven naar le Puy en

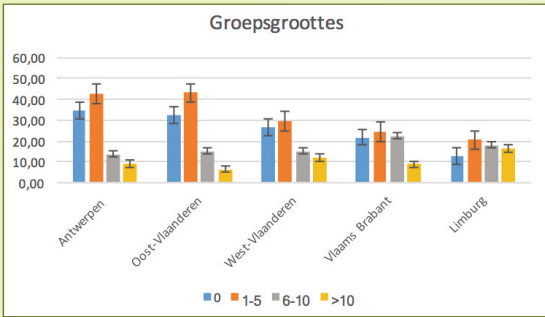


Fig.4: Gemiddelde groeps grootte van de waargenomen mussen populaties in de verschillende provincies

Velay en Bordeaux via kleine dorpen en gehuchten maar ook grotere steden zoals Charles-Ville Mezières, Verdun, Nancy, Cluny, Le Puy..... De vogels die we meest observeerden waren huismussen en huiszwaluwen. Op elk terrasje zagen we na enkele minuten huismussen rondtippelen. Meestal ging het dan om groepen van 20 tot 50 huismussen (ouders en jongen). Iets wat we hier in Vlaanderen nooit waarnemen. Al die 'Villes et Villages Fleuri' vormen groene oases waar zowel huismussen maar ook huiszwaluwen volledig aan hun trekken komen (Fig 5).

Tenslotte wordt ook steeds gevraagd om te kijken of ook Merel en/of Koolmees in de tuin voorkomt. Fig 6 toont het voorkomen van Koolmees, Merel en Huismus op de verschillende tellocaties in 2016 en 2017. Naast kleine schommelingen zien we enkel dat in 2017 de huismus in alle provincies in minder tuinen voorkwam echter opvallendst in Vlaams Brabant. In West-Vlaanderen daarentegen in meer tuinen waardoor WVl nu dichterbij de andere provincies komt. De Merel kwam in 2017 in alle provincies in iets meer tuinen voor, vooral in Limburg.



Fig. 5: villages et villes fleurie in Frankrijk. Een cafeetje met daarnaast een bakkerij in Monbazillac zo'n 10 km van de stad Bergerac

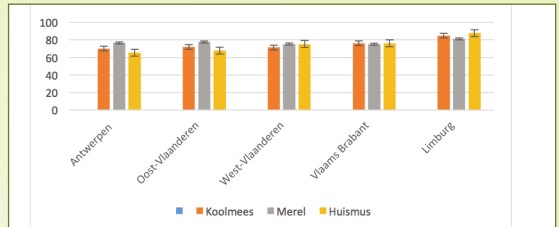


Fig.6: Voorkomen van Huismus, Koolmees en Merel op de verschillende tellocaties over de verschillende provincies.

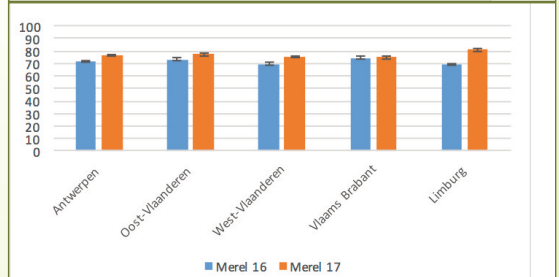
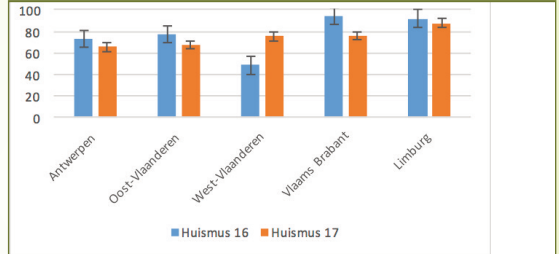
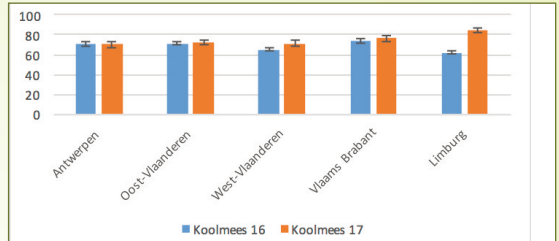


Fig. 7: Het voorkomen van koolmees, merel en huismus op de verschillende tellocaties en in de verschillende provincies.

Blijkbaar zien we in het broedseizoen 2017 toch nog geen negatieve trend in het voorkomen van de merel in onze tuinen. Dit zegt echter nog niets over het aantal merels: heel wat mensen zagen in 2017 wel heel wat minder merelmantjes in hun tuin en daar kan enerzijds het Usutu virus wel voor iets tussen zitten of anderzijds het uitermate slechte broedseizoen 2017. We kijken dus al zeker uit naar de volgende mussentelling.

Jenny De Laet: Beleidsmedewerker ABLLO vzw / reserach associate Groep Terec UGent.